

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT ERŐSZEZ-
szombaton és egyre rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi Könyvtár (törvényszék)
Közsécsint 7. sz. Ide küldendő
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi Könyvtár-vállalat
Irodája: Ide küldendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVTÁR-VÁLLALAT.

A debreczeni egyetem.

(X.) A nagy alföldi vármegyéi megmozdultak a szegedi egyetem érdekében. Követik Kassát, melynek van egy *Takács Menyhérte*, aki élete legszebb céljával tüzte ki: egyetemet szerezni Kassának. Nem télen Pozsony és Temesvár, csak nálunk megy lassan az egyetem ügye, mi nem zörgetünk, nem kérünk, köldötséget nem menesztünk, hanem hallgatva várjuk azt az időt, mikor a fentnevezett városok egyike-másika, vagy mind-egyike kap egyetemet, mi pedig nem kapunk semmit.

Ha jól tudjuk van nálunk egy egyetemibizottság, melyet talán a közgyűlés választott. Sajnos azonban ezen bizottság nem működik, ha csak titokban nem tart konferenciákat. Mivel pedig a legszebb ügyek és a legnemesebb eszmék a bizottságokban fonyadnak el, könnyen meg-eshetik, hogy a többi élelmes városok elkapadják előlünk az egyetemet.

Már pedig egy város sem annyira jogosult egy egyetem elnyerésére, mint Debreczen. Nem azért mondjuk ezt, mert Debreczen az iskolák városának mondjuk, mert ennek dacára is aránytalanul sok nálunk az analfabéta, hanem azért, mert városunkban minden feltétl meg van arra nézve, hogy ill egy egyetem létesülhessen. A főiskolában már van hittani, bölcséleti és jogi fakultás, így tehát könnyen ki volna egészíthető a többi fakultásokkal. Van hatalmas, mintaszerűen berendezett kórházunk, mely ugyszólván már a közel jövőben bővíthető fog, városunk törvényhatósága mindenkor áldozatkész, ha a kultúra emeléséről van szó, a város egészséges fekvése, több elsőrendű intézménye mintegy predesztinálják egy egyetem befogadására, végül a város intelligens, magas műveltségű lakosainak körében barátságos otthonra találnának a létesítendő egyetem tanárai és hallgatói egyiránt, nem is említve a kollégium ismeretterjesztő kincseit, melyek most ugyszólván kibaszálattalnan bevernek a könyvtárakban, muzeumokban és a különböző gazdagon felszerelt szertárakban. De Debreczen sz. kir. város azért is megérdemli a kormány figyelmét, mert alig van város, mely egy negyedszázad alatt annyi áldozatot hozott volna a közművelődés oltárára. Azonkívül egy egész vagyonnal, milliókkal támogatta az állami intézményeket és amit kapott az államtól, annak bőven megadta ellen-

értékét. Az állammal szoros összefüggésben levő és jobbára állami érdekeket szolgáló intézmények mind a város által ajándékozott telkeken és a közgyűlés által legtöbb eselben egyhangulag megszavazott pénzen épültek fel. És a város áldozatkészsége most sem szünetel, nehézségeket nem gördit az állam óhajtsái elé és habár kevés, ugyszólván semmi kézzelfogható haszna nincs egyes drága pénzen vett állami intézményből, gallérosan felel meg a belhelyezett bizalomnak.

Ennyi áldozattal szemben méltán megvárhatja Debreczen azt, hogy most mikor az egyetemek kérdése vajudik, reá is gondoljon az állam. A város az egyetem kérdésében sem zárkózik el az áldozatok elől és bizonyára talál módot arra nézve, hogy az állammal vele szemben gyakorlatozó figyelmét késéggel viszonzza. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy nekünk is mozogni kell ezen kulturánkat és városunk fejlődését igen közelről érintő kérdésben és ugyancsak sikra kell szállanunk, hogy más élelmesebb városok el ne vegyék előlünk az egyetemet. Legyen nekünk is egy *Takács Menyhértünk!* Ahol annyi lelkesedés, tudás, gyakorlat, tapasztalat, áldozatkészség, a tudományak és művészetnek annyi felkelt papja van, ahol a nagy alkotások egész sorozatát látjuk, amely városnak történelmi tradíciói mintegy kényszerítőleg követelik meglévő ósrégi főiskolájának szélesebb alapon való kibővítését, ahol a nemes eszmék nem porladnak el, hanem közhasznú alkotásokban nyerneket betelöltést, ahol egy intelligens elem intézi a város sorsát, jövőjét, dicsőségét, nagyságát, amely város lakossága lelkesedik a nemes, szép és hasznos alkotások iránt, ahol nem ázik a krajcároskodás politikáját, hanem haladni akarnak, sokszor hibetetlen akadályokat égetve el a fellobogó enerzsia tiszta tűzében, ott éppen e pillanathan, a történelmi napokban nem szabad késedelmeskedni, hanem az egyesített buzgalom és az egy akarattal összeforró működéssel azon kell lenni, hogy a debreczeni egyetem eszméje mielőbb testet öltösson.

Nem akarjuk e helyen a Debreczenben felállítandó egyetemnek közgazdasági előnyeit felsorolni. Áldozatunk busásan megtérül nemcsak erkölcsi tekintetben, de a forgalom emelkedésében is. Ezt bizonyára mindazok tudják, akik az egyetemi városok életét ismerik, nekünk tehát ezen előnyöket elősorolni teljesen felesleges.

Ne halogassuk tehát a dolgot, hanem minden eszközzel hassunk oda, hogy régi vágyunk, évtizedes reményünk: a debreczeni egyetem létesüljön. Tanuljunk a fent elősorolt városok példájából. Zörgessünk, nehogy mások előbb zörgetvén, gyorsabb bebocsátást nyerjenek. Nincs idő a késlekedésre. Éppen a tizenkettedik órát üli és ha egyszer szét lesznek osztva az egyetem és mi közönyösen nézzük a dolgok menetét, egyszer csak azon vesszük észre magunkat, hogy teljessédk rajtunk a közmondás *tarde venientibus ossa...*

Egyesüljünk a nagy cél érdekében és az egyetértő munka meg fogja hozni gyümölcsét: a debreczeni egyetemben...

A város szabályozási terv.

A bizottság ülése.

Minden oly tervet örömmel üdvözlünk, amely városunk szépségét emelni van hivatva. Ilyen terv a város szabályozási terve, mely Aczél Géza főmérnök szakértelmét dicséri. Igaz, hogy az első terv merészebb és szebb volt a mostaninál, de a belügyminiszter azt visszaküldte azzal a megjegyzéssel, hogy nagy koncepciójánál fogva az keresztül nem vihető. És mi, akik mindkét tervet láttuk és mindkét tervet dicsérjük, a másodikat valóban helyesebbnek látjuk a megvalósításra.

Mert bár az első terv nagyon szép, annak megvalósítása óriási költségbe kerülne, már pedig igen helyes városi politika a takarékoságnak minden vonalon való bevezetése. Nem vágyunk ugyanis abban a kedvező helyzetben, hogy milliókat költhetnénk a városrendezés céljaira. De különben is a létező bajon legjobban segít ez a második terv, mely ha valóra válik, tisztességesen rendbehozza a rég mult bűneit, vagy enyhébben szólva nembánomságát. Maradjunk meg tehát ezen második terv mellett és legyünk egész igyekezettel azon, hogy a közgyűlés által ezen általánosságban már elfogadott terv mielőbb megvalósulhasson.

Ugy látszik azonban, hogy Juhász Ignác bizottsági tag ur, aki mesteri módon szereti az ellentéteket közgyűlésen, bizottsági üléseken egyaránt kihegyezni és aki azt hiszi, hogy rabuliztikájával mindenkit megszédíthet, elfelejtette városatyai gondjai közepett, hogy ezt a második tervet a törvényhatósági bizottság általánosságban már elfogadta. Mert, ha nem felejtette volna el, bizonyára elfogadta volna a bizottságban ezen tervet általánosságban a tárgyalás alapjául a részletekben. Vagy ha nem felejtette el a közgyűlés határozatát, melyhez ő is hozzájárult, a bizottságban való álláspontját csakis abból a régi avas szokásából magyarázhatjuk ki, mely valóságos szálló ige gyanánt pereg le ajkairól: „nincs kellőleg elkészítve az ügy”. Nincs a mi városunk életében olyan fontosabb ügy, melynél ez az enunciació el ne röpöppen a bizottsági tag ur ajkairól. — És mivel még mindig vannak lelkek, akik Juhász Ignác bizottsági tag ur nagyhangú kijelentésének felülnek és mélyebb

megfontolás nélkül haladván utána, a legfontosabb ügyek a halasztás utvesztőjébe kerülnek.

Most azonban nem használt a műhang. Hatás nélkül oszlottak szét hullámzreggése a teremben. A bizottság nem látta be Juhász Ignác bizottsági tag ur aggodalmait és hozzá kezdett a szabályozási terv részletes tárgyalásához.

Risum teneatis amici! Jnhász Ignác bizottsági tag ur, ugy látszik, nem tud olvasni a szabályozási tervet feltűntető és a szakértők által készített rajzokról, hanem az a kívánsága, hogy foglalja a főmérnök szövegbe a szabályozási tervet. Hát nekünk az a nézetünk, hogy aki a rajzból nem tud olvasni, nem lesz okosabb a szövegből sem. De nem is vennék ezt rossz néven és nem is irnánk a bizottsági tag ur terhére, mert hiszen egy ember elvégre is nem érthet mindenhez. Lehet valaki jogtudós, de rossz mérnök, viszont lehet a másik kitűnő orvos, de jogi tanácsért mégis csak a jogászhoz fordulunk. Ebből a kis összehasonlításból immár kiviláglik az az igazság, melyet igen sokszor kell a képzelt nagyságokkal szemben alkalmaznunk, hogy aki nem tud arabsul, ne beszéljen arabsul.

A feleletet, mely korrektt volt és érthető, — megadta Juhász Ignác bizottsági tag urnak Márton Imre bizottsági tag ur, felvilágosítván őt, hogy ebben az esetben a rajz érthetőbb a szövegnél. Ugyancsak Márton Imre bizottsági tag ur alaposan eloszlatta Juhász Ignác bizottsági tag ur aggodalmát a szabályozási terv költségeire vonatkozólag, elmondván részletesen ama forrásokat, melyekből merithetünk ezen terv keresztülvitelére anyagot és fedezetet.

Igazán nagy kár a közügyekre a Juhász Ignác bizottsági tag ur unos-untalan való szereplése. Haladni kerékkötőkkel nem lehet. Álokoskodások sehogysem illenek be a komoly tanácskozások keretébe főleg akkor, mikor egy kevés önmérséklettel tehetségünk erejét, tudásunk kincsét és szónoki képességünket üdvösebb irányban is kamatoztathatnánk a közügyek javára.

*

Ezeknek elmondása után átérthetünk immár a szabályozási terv tárgyalására, melyen Körner Adolf tanácsnok elnöklésével jelen voltak: Aczél Géza főmérnök, Márton Imre, Kőrösi Kálmán dr., B. Nagy Sándor, Komlóssy Arthur, Tüdös János dr., Fejér Ferenc dr. bizottsági tagok és Hathy Kálmán városi mérnök.

Körner Adolf tanácsnok üdvözölvén a bizottság tagjait, előadja, hogy a törvényhatósági bizottsági közgyűlés már régebben elfogadott általánosságban egy városi szabályozási tervet és ezen alkalomból egy ad hoc bizottságot küldött ki a részletek kidolgozására. A bizottság azután felhívást intézett a város közönségéhez, hogy az utcák rendezésére vonatkozó óhajátisait közölje a bizottsággal. Ezeknek előadása után felkéri Aczél Géza főmérnököt, hogy terjessze elő a rendezés tervét.

Aczél Géza főmérnök nyomban bemutatja rajzban a rendezés tervét, szakyszerű alappal adván meg a kívánt felvilágosításokat az egyes feltett kérdésekre. Mivel pedig — ugymond — a közgyűlés az itt bemutatott tervet általánosságban elfogadta, leghelyesebb volna, ha a bizottság áttérne a részletek kidolgozására.

Ugyancsak a főmérnök előadja, hogy Fáti Márk dr. a Barna-utca kiszélesítését javasolja. Nézete szerint azonban erre nincs szükség, mivel a Barna-utca forgalma ezen kibővítést nem kívánja és e mellett oly nagy áldozatba kerülne, hogy az

és fokozott gondossággal iparkodjunk, hogy mindent elhárítsunk újból, ami újra abba a helyzetbe hozhatná, hogy végkezzék.

Csakhogy ez sohasem fog bekövetkezni, mert annyira önzetlenek sohasem leszünk, hogy az öndicséretéről lemondjunk. Egy halvány és teljesen szótlan öndicséret marad mindenkiben és így teljes megbocsátásról és rehabilitációról szó sem lehet. A sötét háttérre mindig és mindenkor szűbség lesz s ezért humánus ugyan a mai törekvés, de ideálisan teljes sikerrel nem keesgető.

Ur—

Hírek

— Közgyűlés. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó hónap 28-ikán, délután 3 órakor közgyűlést tart. Mivel a tárgyszorozatban több fontos tárgy van felvéve, felkérjük a bizottsági tag urakat, hogy a közgyűlésen minél számosabban mel-tóztatásnak megjelenjen.

— Teljes tanácsülés. Folyó hónap 21-én, délelőtt 10 órakor teljes tanácsülés volt a város-házban; melyen a legközelebb tartandó közgyűlés tárgyszorozatát készítették elő.

— Degenfeld József balesete. Degenfeld József grófot, mint a legbensőbb részvétellel értesülünk, súlyos baleset érte, amennyiben a sikos járórn el-cseszván, karját törte. A grófot lakásán ápolják.

— Jövahagyott szabályrendelet. A belügyminisz-ter Debreczen sz. kir. városnak a sütő, cukrász, mézeskalácsos stb. ipar gyakorlására alkotott szabá-lyrendeletét jövahagyta.

— Köszönet a városnak. A magyar gyáriparos-ok országos szövetsége meteghangu okiratban fejezte ki hálás köszönetét Debreczen sz. kir. vá-rosnak az iparfejlesztés terén tanúsított bőkezű-ségéért.

— L. Nagy Bálint aranylakadalma. Törvény-
hatósági bizottsági közgyűlésünk egyik legrégebb
tagja L. Nagy Bálint f. hónap 25-én ünnepi bold-
og házasságának ötvenedik évfordulóját. A gond-
viselés kevés halandónak adja meg azt az örömet
és azt a megnyugtató érzést, hogy visszatekintve
az együtt töltött ötven évre, a szeretet láncra épp
oly fényes és tiszta legyen, mint a boldog házas-
élet kezdetén. L. Nagy Bálint, mint törvényható-
ságunk bizottsági tagja évtizedeken keresztül te-
vékeny részt vett a város közügyeinek intézésében,
barátja és támogatója volt a modern eszméknek
és szavazatát mindenkitől függetlenül érvényesi-
tette a haladás érdekében. Első volt továbbá vá-
rosunk törzsökös polgárai között, aki a színházat
közművelődési intézménynek tekintette és míg
egészsége engedte naponként ott volt az előadá-
sokon, éveken át bérletet váltva családja részére.
Mint a függelenségi eszmék törhetetlen híve min-
denkor küzdött a négyvennyolcas zászló diada-
láért, anyagi áldozatokkal is járulván a párt cél-
jaihoz. Jósziwu, a szegényeket istápoló, a szenved-
ők bajain mindenkör segíteni kész férfiú, ki jó
selekedeteit nem kürtölte világgá, Istentől várva
azok jutalmát. Most midőn az aranylakadalmát
ünnepi, mi is a legőszintébb jó kívánattal üdvö-

zöljük mindkettőjüket és szívünkbelől kívánjuk,
hogy a szívüket ötven év óta összekötő szeretet
boldogítsa őket még számos éven át, hogy meg-
érhessék gyémántlakodalmukat is. Az arany-
lakadalmas pár ma este vacsorára hívta egybe
városunk előkelőseit, magyaros vendégszere-
tettel látva el vendégeit.

— Az állandó vegyes felülvizsgáló bizottságokról.
A honvédelmi miniszter a magyar szent korona
országainak területén működendő állandó vegyes
felülvizsgáló bizottságoknak szervezése, összeállí-
tása, felülvizsgálatnak fogmatolására körrende-
letet bocsátott ki. A rendelet szerint ezen bizott-
ság Debreczenben január 28., február 25., márci-
us 19., április 29., május 26., június 23., július 21.,
augusztus 26., szeptember 22., október 19. és 27.,
november 24. és december 16-án és szükség esze-
lén az ezen napokat követő hétköznapokon fog
összeülni. Ezen bizottság polgári elnökévé, illetve
helyettes elnökéül a miniszter Weszprém Zoltán
főispánt, helyetteséül Pénez Sándor arvaszéki
elnököt bizta meg és kérte fel.

— Kossuth Ferenc a kispárért. A kereskedelemügyi minisz-
tériumban most készült el a miniszterium 1907. évi kispári
tevékenységének részletes összeállítása. Ebből kitűnik, hogy a
miniszterium még nem fejtett ki olyan tevékenységet a kispár
érdekében, mint 1907-ben, Kossuth Ferenc minisztersége alatt.
Míg az előbbi évek kormányai a kispár támogatására éven-
ként legfeljebb 500.000—600.000 koronát ordítottak, addig
Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter e célra 1907-ben
1.810.572 koronát engedélyezett. Ebben az összegben első
helyen áll a gépek adományozása. Pénzbeli segítséget nyert
30 szövetkezet, segítségéget pedig ezenfelül 24 szövetkezet.
A pénzsegítségben részesült 30 szövetkezetnek összesen 181.000
kor. üzemségiséget, 28.500 kor. berendezési, és 213.500 korona
föltelesen visszafizetendő állami. segítséget, vagyis összesen
423.000 koronát engedélyezett a kereskedelemügyi miniszter;
hozzáadva az engedélyezett gépek értéke 322.095 korona volt
vagyis Kossuth Ferenc miniszter a szövetkezetek segítségére
az 1907. évben összesen 745.085 koronát fordított. Gépeket és
munkaeszközöket adományozott a 24 szövetkezetnek kívül még
439 kispárosnak, 8 iparistületnek, 2 ipartársulatnak, 8 alkalmi
egyesületnek és egy műipárosnak. A kispár támogatása kap-
csán Kossuth Ferenc háziipari tevékenysége is figyelemre méltó
volt az 1907. évben, mely célra 560.057 korona segítséget en-
gedélyezett, szemben az 1906. évi 104.071 koronával. Gépeket
és munkaeszközöket a háziipar körében 97 esetben adott a
kereskedelemügyi miniszter, és pedig 68 különféle háziiparos,
8 háziipari egyesület, 8 iskola, intézet és tanfolyam, és végül
3 bizottsági részére.

— A makkoztatás. A városi tanács az erdei
maktermést az idén úgy értékesítette, hogy a
sertések gazdától darabonként egy korona mak-
koztatási díjak szabott meg szedetni. A makkoita-
tási díjak azonban nagyon gyéren folydogálnak
be a házipénztárba, miért is a tanács megbizta
Király Gyula tanácsnokot, hogy ezen díjak befizet-
ését szorgalmazza.

— A vásárfelügyelőség. A városi tanács a vá-
sárfelügyelőség vezetésével ideglenesen dr. Köny-
ves Tóth Mihály rendőrkapitányt bizta meg, a
vásárfelügyelői teendőök ellátására pedig szintén
ideglenesen Illésy Gyula lb. jegyzőt rendelte ki.

— A mentőegyesületnek. A debreczeni jóté-
kony növegyelt a debreczeni mentőegyesületnek
f. hónap 19-én tartott választmányi ülésében
ötven koronát szavazott meg.

semmiképpen sem állana arányban az elérendő csekély eredményvel.

Kőrösi Kálmán dr. felhossa, hogy a terv a Baththyány-utca mindkét oldalának kiszélesítését tervezzi, holott nézete szerint elég volna a keleti oldalt rendezni, melyvel szemben a főmérnök megjegyzi, hogy az esetben, ha az utcát mindkét oldalán kiszélesítik, a házak értéke emelkedni fog, mert amit a szabályozási vonal elvág a házakból, az utcaszabályozásból származó előny kárpótolni fogja az ottani háztulajdonosokat.

Eszünk ágában sincs, hogy kételkedjünk a főmérnök ur ume tervezés realitásában, de a mi nézetünk az, hogy az ezen utca rendezésére szükséges költségeket fordítsuk inkább oly utcák egyenesítésére, melyek sokkal görbébbek, mint a Baththyány-utca. Továbbá a Baththyány-utca nem éppen keskeny, legföljebb a kocsit tette volna szélesbítődd. Mivel pedig a Baththyány-utcának gyalogjárója tulontul széles, amellett kritikán aluli, igen jó rendbe hozhatnánk ezt a különben diszes utcát oly módon, hogy felszednénk a mostani nagy kőkockákból álló, toldott-foldott gyalogjártót, kiszélesítsük a kocsit testét és gyalogjártót csinálnánk aszfaltból oly méretűt mint a többi utcákon. Sőt a gyalogjáró keskenyebbé, a kocsit utnak szélesebbé tételével még fákat is lehetne ültetni, ami nagyon emelné az utca szépségét. Ha azonban a mi nézetünk nem volna célravezető, kétségkívül a főmérnök terve a leg-helyesebb: nevezetesen a Baththyány-utca mindkét oldala szabályozandó.

Fejér Ferenc dr. radikálisabb megoldást kíván az utca-rendezés tekintetében. Attól tart, hogy ezen tervvel csak fél-munkát végzünk és bár áldozatokat fogunk hozni, az óhajtott célt nem fogjuk elérni.

Márton Imre elmondja és kifejti, hogy a bizottság is a merészebb terv mellett foglalt állást, ezen tervet azonban a belügyminiszter nem tartotta városunkra nézve alkalmasnak, így tehát kénytelenek voltak a kevésbé radikális rendezést venni tárgyalás alá.

Juhász Ignác nem fogadja el még általánosságban sem a tervezetet, mert nincs kellőleg előkészítve. Kívánja először is, hogy a rajzot foglalja a főmérnök szövegbe, azután terjeszszék be a költségeket és jelezzék, illetve mutassák ki ezek fedezetét, mert míg ezeket nem látja, addig ellenzi a terv keresztülvételét.

Márton Imre előadja, hogy az előtűt levő tervet általánosságban már elfogadta vote a közgyűlés, csak a részletek kidolgozást bízták erre az ad hoc bizottságra. Éppen azért nem tartja helyénvalónak, hogy általánosságban tárgyalják, de ha már általánosságban hozzászóltak, reflektál egy-némely kijelentésre. Arra vonatkozólag, hogy a szabályozási tervet szövegbe foglalják, az a nézete, hogy a rajz érthetőbb, mint a szövegbe foglalás, mert az közvetlen szemléletet nyújt, ami többet ér minden magyarázatnál. A költségekre is megtalálja a fedezetet, mert ott van a városi szépészeti alap, melynek száz-ezer korona az évi jövedelme. Ha felvennénk másfél, vagy kétfélmillió koronát városzabályozásra, ugy a szépészeti alap százezer koronájával szépen és könnyen letérleszethetünk 50 év alatt ezt az összeget, amelynek segítségével a szabályozási terv legszükségesebb részleteit keresztülvihetünk. A kivétel módjára vonatkozólag óhajja, hogy utasítsák a tancsot, tegyen javaslatot a megvalósításra nézve általánosságban.

Fejér Ferenc dr. kijelenti, hogy ha már az első tervet nem lehetett keresztülvinni, akkor legalább a mostanit valósítsák meg. Kifejti, hogy az általános terv arra való, hogy ha valaki házat épít Debreczenben, egy létező és végleges tervhez alkalmazkodólag építse fel a házat, másrészt pedig a város belterületét a rendelkezésre álló összeg erejéig a terv szerint radikálisan szabályozzák.

B. Nagy Sándor szerint a bizottság feladata csak arra terjed ki, hogy megtárgyalják a szabályozás részleteit, mert erre kaptak megbízást. A finansziális és egyéb ügyekkel a jog-és pénzügyi bizottság van hivatva foglalkozni.

Aczél Géza úgy fogja fel a kérdést, mint Márton Imre. A közgyűlés elfogadta már a szabályozási tervet általánosságban. Juhász Ignác kívánóságot, hogy a tervet írásba foglalják, képtelenség teljesíteni, óriási munka volna és hiábavaló, mert

csak szemléletkor lehet az utcavonalat pontosan kijelölni. A költségvetést megcsinálni pedig teljes lehetetlenség, mert a költségeket előre kiszámítani nem lehet. De ha ma kiszámítanánk, egy fél év múlva ez a költségvetés már nem állhatna meg, mivel a teleknél az értékváltozás állandó. A most előterjesztett terv realis és elfogadható, mert kivitelem sem kerül sokba és a terv lehetőleg simult az utcavonalakhoz.

Többek hozzászólása után a bizottság általánosságban magáévá vette a tervet és megbízta a főmérnököt, hogy indokait írásba foglalja. Ezután áttérték a részletek megvitatására. A bizottság a főmérnök tervezetét a részletekben is nagyobbára elfogadta. A bizottság az idő előrehaladottsága miatt a tárgyalást megszakította és folytatását szombat délután 4 órára tűzte ki, amikor is a terv részleteinek tárgyalását fogják folytatni.

Az ülésre éppen lapunk zártakor jöttek össze a bizottság tagjai és így az ülésről csakis lapunk legközelebbi számban számolhatunk be.

Megbocsátó társadalom.

Olyan tudnillik nincsen: megbocsátó társadalom. Az embereknek, hogy a maguk deréktségét kidomborítsák, szükségük van a sötét háttérre, azoknak az embereknek a tömegére, akikre törvényen belül vagy kívül rá lehet sütni a bélyeget. Östörökése lévén az embernek ez a saját kiválóságának a diszkrétén néma vagy izléstelenül lármás hangzatoalása: sohasem fog megszűnni az a törekvés sem, hogy emberek által megállapított törvények szerint bűnös embereket külön tömegekbe tömörítsék és maguk mögé állítsák sugártörőnek, amelyről a fények visszazugároznak az emberi törvények szerint felelősségre nem vonható lényekre. A társadalom kajánul örül az olyan bolondoknak, akik neki rohantak a törvénynek és rajtuk tartja a kezét, hogy valahogy el ne tűnhessenek a tömegben. A törvény szerint nem bűnös ember az esett embernek sohasem a bűnén iszonyodik, hanem azon elégti ki magát, hogy a másik börtönt állt.

Mindéz azért jut az eszembe, mert néhány humánus ember azon iparkodik, hogy az elítéltek rehabilitációját segítse törvényes erőre. Nem kutatom, jó-e, rossz-e, ahogy megcsinálni akarják, mert ugysz tudom, hogy akarmit csinálnak: fél-munka. Hídeg törvény talán lesz belőle, amelyik bizonyos formaszágok után visszaadja a polgári jogokat, meg mit tudom én: bünteti az olyan embert, aki a másikkal a szemére veti a börtönviseltséget; de tökéletes segítség abból nem lesz soha. Hiszen ma is törvényesen tilos az, hogy bárkinek a szemére vessük, hogy valamely vétkes-zését a társadalommal szemben börtönnel fizette meg.

Messze, messze van az a kifinomodott társadalom, amelyik minden utógondolat nélkül fogja fölvenni a kebelébe a börtönből hazatérőt. Addig még ki kell találnunk valamit, amivel hajszálpontossággal meg lehet állapítani, ki az igazán bűnös ember és kit sodortak körülmények a börtönbe. Mert ez a mai nyelvelmes rendszer nem állhat meg: börtön börtön s aki onnan kikerül: gazember. Addig még odáig kell nemesednünk, hogy az ilyen szerencsétlen viszonyok közé került embert, — ha előzőleg már minden áron büntetünk — százszoros szerellel fogadjuk vissza

— A debreczeni tornaegyesület 40 éves jubileuma alkalmából tartott ünnepi közgyűlésének jegyzőkönyve most jelent meg nyomtatásban. A füzet az egylet 40 éves múltjáról számol be.

— A kékek klubja. Debreczenben kékek klubja alakult, melynek alapszabályait a belügyminiszter helyben hagyta.

Emberszög alispáni rendelet. A magyar közigazgatás ellen nem egyszer lehet hallani azt a vádat, hogy nincs kellő türelemmel, jóindulattal és készséggel az ügyes-bajos nép panaszait iránt. Mikor a szegény embernek valami elintéznivaló dolga akad a hatóság előtt, azt se tudja, melyik hivatalhoz forduljon. Nekiindul csak úgy találgatni, de nem egyszer megtörténik, hogy jóakaratu utbaigazítás helyett rögtön elutasításban van része. Természetesen lelkisiméretes tisztviselő, még ha nem ő rá tartozik is az ügy, jó szívvé meghallgatja a szegény ember mondanakait, s aztán rögtön fölvilágosítja, hogy hová kell fordulnia, hol fogják elintézni a dolgát; ámde az is megtörténik, hogy egyik-másik ideges, vagy munkával elhalmozott tisztviselő az első pár szó után nyersen elutasítja a panaszost, azaz, hogy az ügy nem reá tartozik. A megökökcent szegény embernek aztán fűhet a feje, hogy most már hová forduljon? Természetes, hogy a hivatalost megértő, modern közigazgatásnak nemcsak az a föladata, hogy a rá tartozó aktákat szablyszerűen elintézzé, hanem hogy utbaigazítással, tanácsokkal és jóakaratu fölvilágosítással is szolgáljon a népnek, amely ügyes-bajos dolgát el hozzá fordul. Erre a szívnalra akarja fölmenni fásznagyintáskozóknak vármegye közigazgatását a vármegye alispánja, Benkő Albert dr., a ki a megyebeli főszolgabírákhoz, polgármesterekhez, rendőrkapitányokhoz és községi előjáróságokhoz rendeletet intézett "a tudatlan" emberek fölvilágosításáról. A rendelet hangoztatja, hogy a tisztviselő nemcsak ügyiratok elintézésére, hanem általában a közönség kiszolgálására van hivatalos elrendeli, hogy a hozzájuk forduló panaszosokat, még ha a panasz nem is tartalmaz hatáskörükbe, túrelmesen hallgassák meg, s tanácsok, ötletet, hogy hová kell fordulniuk ügyük elintézésé végett. Egyben, ellenőrzés okából elrendeli az alispán, hogy a vezető tisztviselők jegyzékét vereséssé az ilyen panaszokról, följegyezze abba a panaszos megjelenésének napját, nevét, panaszának tárgyát, s hogy az illető tisztviselő minő intézkedést tett. Hivatalviselőknek alkalmából a jegyzéket a vizsgáló hatóságnak elő kell kérni s egyéb ilyen jegyzékekkel össze kell hasonlítani. Az előrebiztosítottak után mondanunk sem kell, hogy Benkő alispán rendeletének szociális jelentősége van, s az újítás a kiválóan követendő példák közé se tartozik.

— **Halálozás.** Kovács Mihály nyug. polgári-biztos f. hó 23-ikán tüdőgyulladásban elhunyt 69 éves korában. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. A megboldogult fiatal korában résztvett az olasz hadjáratokban, majd mint a város egyik kerületének polgári biztosa híven töltötte be hivatalát. Nyugodjék békeivel.

— **Bács-Bodrog vármegye kettéosztása.** Bács-Bodrog vármegye és Újvidék város közönsége körében mozgalom indult meg abban az irányban, hogy a megye előszörűbb igazgatása végett mindkét törvényhatóság útján kérni fogják az országgyűlésen a megyének kettéválasztását. A kettéválasztás után Bácsme gyének Zombor, Bodrog-megyének Újvidék volna székhelye. Elhatározták továbbá, hogy Újvidék városának pénzügyigazgatóságot, tanfelügyelőséget és államiépítészeti hivatalt kérnek.

— **Fegyelm.** Hegedűs Gyula polgári biztos ellen városunk polgármestere a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelte, az általa elkövetett nagyobb fokú szabálytalanságok miatt.

— **Fa a szegényeknek.** A városi tanács a szegények részére 15 öl fát szavazott meg, melyet, $\frac{1}{4}$ ölenként felvágva kapnak.

— **Református vallás.** Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter az év. ref. egyház, illetőleg vallás élnevezésének megváltozása tárgyában körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságokhoz. A körrendelet szerint az 1904. évi második budapesti országos református zsinat az általa alkotott törvényekben egy az év. ref. egyházat, mint az év. ref. vallást, "református"-nak nevezi s ez élnevezését elfogadja az 1907. február 14-én kelt ama legfelsőbb elhatározás is, amelylyel a fennebb jelzett zsinati törvények jóváhagyatnak és meg erősítetnek. Elhoz képest az év. ref. egyház és vallás hivatalos élnevezése ezután nem "evangélikus református", hanem "református". A belügyminiszter a körrendeletben az igazságügyminiszterrel egyetértőleg elrendeli ezek folytatás, hogy az anyakönyvi eljárásban az evangélikus református vallás ezáltal eljárásmódjait vallásnak neveztesék.

— **Rehabilitált rendőrkapitány.** Hegedűs Sándor marosvásárhelyi rendőrkapitány, kit a közigazgatási bizottság állástól felfüggesztett, mert betegsége miatt, noha szabadsága lejárt, hivatalát el nem foglalta, a belügyminiszter legutóbb érkezett határozata következtében újból elfoglalta állását. Hegedűs Sándort a belügyminiszter minden büntetés nélkül rehabilitálta. A belügyminiszter határozata városraette megelégedést kelt.

— **Előfizetési felhívás.** Sz. Szeghy, Vilmos, akinek nevével gyakran találkozunk fővárosi lapok hasábján, a kora tavaszszal novellás könyvet ad ki "A vármegyéből" címmel. A vármegyei életnek jobbra derűs epizódjait emlecső könyvet, amely először kiadásban 15 levnyi terjedelemben jelenik meg, 3 korona előfizetési árban megrendelhető a szerzőnél Szegeden.

— **A telefon óso.** Egy német folyóirat legutóbbi számában a telefon XVII. századbeli őseivel foglalkozik. Többek között Becker Joachim János császári tanácsosnak egy 1682-ben Majna melletti Frankfurtban kelt végtelen hosszú cikkéből is közöl a telefon ősré vonatkozó részletét. A tanácsos cikkében, melynek címe „Bolond bölcsességek és bölcs bolondságok”, egy helyütt így ír: „Nürnbergben Grunder Ferencnél, a híres optikusnál egy beszélő-készülékű láttam, mely egyttal hallgató-készülékkel volt felszerelve. E két készülék segítségével meg lehetős tőlből beszélni két személy egymással, anélkül, hogy a közbenálló valamit beszédjükből meghallottak volna.” Hogy milyen volt e készüléknek szerkezete, arról nem maradt leírás. Minden valószínűség szerint azonban ez a titkoszók készülék nem állott egyéb alkatrészekből, mint az az ismeretes gyermekjátékcsere, mely két hátrával fedett és a telefon-kapcsolóhoz hasonló alakú papírlapból és az ezeket összekötő madzagból áll. Ezzel a játék-telefonnal tudnillik szintén elég távolról lehet beszélni a másik végén állóhoz, anélkül, hogy a beszélők között levők, a szavakat meghallanák. A kinalak különben már a X. században is ismertek hasonló készülékek, melyet hallócsőnek neveztek.

— **Ahol nem használják a pénzt.** Egyetlen város van a civilizált világon, amelynek lakói meg tudnak élni pénz nélkül is. Ez a város Hastings az Egyesült-Államokban. Ennek a városkának lakói sutba dobták a pénzt és bevásárlásaitak és adásaitak tisztán cserekereskedés segítségével bonyolították. A városban majdnem minden kizűlajdon. A villamvilágítás, a vízvezeték, a telefon mind a városé és ezeknek az idegen által való használatára pótolja az adókat. Ép így a város tulajdonát képezik a lakóházak is és a lakbért a lakók élelmiszerekkel és más mindenféle áruval egyenlítik ki. Csak abban a ritka esetben, ha a város valamelyik polgára végleg elhagyja a várost, használják föl a pénzt járandóságának kiegyenlítésére.

— **Legelőhiány Erdélyben.** Kolozsvárról írták: Némely kolozsmegyei község legelőhiánya ügyében az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsmegyei gazdasági osztálya január hó 21-én délután 3 órakor egy albizottsági ülést tartott Bánffy Miklós gróf és Dózsa Endre alispán előnöklé mellett. Hogy milyen fontos és életbevágó ezen kérdés, elég rámutatni Választott községre, amely szorgalmával koszfutó, fogyasztási és hitelzövetkezeteivel oly jól haladt, hogy ma körülbelül 3000 darab állattal van. Ez a nagy állattalvon azonban a pusztulásnak néz eléje, mert 130 hold községi legelőjük mellé 1848 óta a választott uradalomtól béreltek 300—400 hold legelőt, melynek bérébe az

első 300 forinttól mai napig már 2000 forintot fizettek. Mult évben azonban a cs. és kir. katonai kincstár kibérelte az uradalmat, tehát legelő dolgában Válaszut kiszagdálí hoppna maradtak s mivel a különben is kevés határúk szétparcelázódott, nem térhetnek át az istálló rendszerre s azonkívül, mert a tagosításokor nem tartottat be a hármassdulós osztály, vagy, hogy azóta gazdát cseréltek a birtokoskák, a nyomások gazdálkodásra, a nyomások legelő kihasználására sem térhetnek át.

Munkabér Kinában. A kínai munkás elárassza a világot. Amerika már kaput zárt a sárgra veszedelem előtt. Fehér ember olcsóság és igénytelenség dolgában képtelen versenyezni a kínai munkással, ki az ő bérenek harmadrészevel is beéri. Ez csak akkor érhető teljesen, ha az ember tudja, hogyan fizetik a kínai munkást — otthon, a hazájában. Erről érdekes cikkekben ad fétvilágosítást egyik francia lap. A napi munkaidő Kinában foglalkozás szerint tíz-tizenkét óra. A kötöz munkás napszáma 34 fillér, az asztalos napibére 54 fillér, lakás és koszt, a rézöntő 2 korona, a suszteré 50 fillér, lakás és koszt, a szedő 80 fillér és ebédkoszt, a gépész hetibére 10 korona. A gyápotfonógyárak munkásainak a napszámja 36 és 54 fillér között váltakozik, a munkáslányokké 20—24 fillér. A teherhordásra is leginkább embererőt használnak Kinában, mert ez a legolcsóbb. Egy nagy kereskedelmi vállalat Hongkongban tizenhét emberrel huzatja a kocsjait, amelyekre harminc métermássa terhet rakat és ezek az emberek egy napra 70 fillért kapnak. A teherhordó hivatalosan megszbott díja métermázsánként és kilométerenkint 8 fillér.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. M. D. Mária-Grün. A lap küldéséről gondoskodtunk.

— s — c. Cikkelyés megkaptuk, de az eszme oly módon, amint azt nekünk méltóztatott írni, kivihetetlen és éppen ez okból az Önök érdekében azt nem közöljük. Nem szabad valamelyes ügyet elmérgesíteni, mert ez esetben ödvös eredményt nem várhatunk. Minket a legjobb indulat vezetett a cikkely megírásában és ha talán egy kis keserűség is vegyült a betűk közé, azt nem hagyhattuk el az ott kifejtett okokból.

Tiszviselő. Már egy alkalommal megízantuk, hogy nem vettük azt a dolgot, a napirendről, csak egyenlőre hallgatunk. Ha a közgyűlésen szába kerül, akkor ismét sorompóba állunk. Leveled többi részére magánlevélben felelünk.

R. S. Temesvár. Óhajátosodat teljesítettük és reméljük, hogy nagy hasznát vessed a küldött dolgoknak.

M. Hódmezővásárhely. A napokban már vissza küldjük az érdekes munkálattal. El voltunk foglalva, ennek tulajdonít, hogy késünk. Egyéb-irint sok okos és gyakorlati részt vettem át érdekes munkáidból.

Ego. Szépen van megírva és bármely napilag szivesen fogadj, mi azonban sajnálatunkra nem használhatjuk, mert ilyen rovatunk nincs.

G. Z. Szolnok Miért ne, csak méltóztatásék bekielteni.

➡ Olesó kölcsön! ➡

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetezetek kölcsönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

≈ a legolcsóbb kölcsönt ≈

Debreczen sz. kir. város Árvaszékénél lehet kapni a Gyámpénztárból.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsönadható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, amely kamaton tul semmiféle kezelési vagy más jutalékok nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad **dr. Dóczy Emil** árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában.

217. szám.
1908.

Hirdetmény.

Az 1873. évi XX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott végrehajtási utasítás 2. és 3. szakaszai alapján a lovak, öszvérek, szamarak, kocsik, szekerek, személyszállító- és teher-automobílok, uti mozdonyok, szántó mozdonyok, önműködő mozdonyok és ulca-hengerezék összeírása foganatosítandó lévén, felhívja a tanács városunk érdekelte lakosait, hogy a fent elősoroltak közé tartozó tulajdonaitak 1908. évi január hó 20-tól kezdve, bezárólag január hó 31-ig a Csapó-utca 43. számú háznál (túzóttó lak-tanya), a jelzett napokon reggeli 8 óráttól 12 óráig bejelenteni el ne mulasszák, mivel a mulasztók fentemlítt végrehajtási utasítás 3. §-a értelmében minden ló, valamint a fent elősoroltak után is 20 koronáig terjedhető s a szegényalap javára fordítandó pénzbírsággal fognak büntettetni s utólagos bejelentésre is kötelezettek.

A nyilvántartás pontos vezetése végett ez alkalommal az is bejelentendő, ha a tulajdonos a mult évben bejelentett lovait stb. az év folyamán eladta.

A bejelentés alól fel vannak mentve:

1. Az állami lötenyészési intézetek lovai.
2. A katonai igazgatás lovai s a tényleg szolgáló katonaisztek azon saját lovai, melyekre szolgáltatuk ellátására szükségük van.

Debreczen, 1908 január hó 3.

A városi Tanács.

218.1908. éln.

Pályázat.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál az 1908. év első felében előreláthatólag két gyaloghajdu, 2 lovasrendőri, 10 gyalogrendőri, 2 mezőrendőri és 4 erdőőri állás fog megüresedni.

A gyaloghajdu állás 480 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel; a lovasrendőri állás 900 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel; a gyalogrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel, 80 kor. lakkbérrel; a mezőrendőri állás 600 kor. évi fizetéssel és 80 kor. lakkbérrel és az erdőőri állás 500 kor. évi fizetéssel van egybekötve.

Azonkívül ezen állások viselői téli és nyári egyénruhával is ellátatnak.

A mezőrendőriek kötelesek egy lovat saját költségükön beszerezni és tartani.

Az erdővédek szintén kötelesek egy lovat tartani, de fizetésükön felül még természetbeni lakást is élveznek és négy katasztrális hold földet is kapnak használatra.

Ezen állások az 1873. évi II. t.-c. 4. §-ának rendelkezéséhez képest vele részben igény jogosultsággal bíró kiszolgált altisztek részére vannak fenntartva.

Felhívom és értesitem ennélfogva mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy kelldően felszerelt pályázati kérvényeiket a polgármesteri hivatalban és pedig a községálatban állók felettes hatóságaitak utján, mások pedig személyesen vagy postai uton bármikor beadhatják. Debreczen, 1908 január 1.

Kovács József s. k.,
polgármester.